

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 60 kr.

Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reclamációk és hírdetések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyilttárú vonatkozó minden kérelmekre a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: 6t házas petisior 6 kr. — Nagyobb és többzetű hirdetések jutányosan csökkentendők.
Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Nyilttár garmond sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1886-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Egynegyedre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz czímezve, — legcélszerűbben postautalvánnyal — a nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,

Horváth Danó,

kiadó s fapulatadonoz.

fel. szerk.

Farsangi gondolatok.

Inkább a „vonal alatt“, a „Tárczá“-ban volna helye e czikknek, de a farsang oly nagy befolyással bír a mi társadalmi életünkben, hogy vezér-czikket is lehetne róla írni. Mert bármennyire szegény is Magyarország, mégis farsang alkalmával megfellekedünk mindenről s gondolatlanul engedjük át magunkat a drága mulatságoknak, melyek közelebb juttatnak bennünket az örvényhez.

Nem vagyunk oly elfoglaltak, hogy magát a mulatságot kárhoztatnók. Sőt éppen azt merjük állítani, hogy valamin a gyermeknek a játéka, ugy a felnőtteknek a mulatsága, — legyen az bálozás, vagy egyéb más mulatság — azükegük van, mert ez felvidámitólag, felüdítőleg hat a napi munkában kifáradt testre és lélekre, s ösztönül szolgál a későbbi munkára. Nem is beszélünk tehát a rendes korlátok közé szorított, kevés költségbe kerülő mulatságok ellen, hanem a legnagyobb túlzásba vitt, a legnagyobb fényűzéssel járó farsangi bálozásokról akarunk egymást elmondani, — bárha megszivelnék!

Európában sehol nem tánczolnak farsang alkalmával annyit, mint mi nálunk. Mindenféle egyletek, ifjusági és társaskörök, sőt még (a mi félig-meddig nevetséges!) vallási felekezesetek és politikai pártok is rendeznek tánczmulatságokat. Nagy feladatba kerülne a magyarországi farsang-báli statisztikáját összeállítani! A legtöbb egylet azzal akar e valóságos bálozási mánián enyhíteni, hogy erősen, hangsúlyozza a mulatságnak „jó tékony czélú“ voltát. Ez pedig nem egyéb mint kegyes csalás, mert ha csakugyan a jó tékonyság oltárára akarnának áldozatot hozni, akkor sokkal okosabban tennék az illetők, ha a bálozásra szánt kiadásoknak bizonyos hányadát felajánlanának a jó tékony czélra, mely esetben a jövedelem nem egy pár forintba rugna, hanem tekintélyes összeggel lenne segítve a czél.

A mulatságok nagy száma ellen szintén nem igen tennének kifogásokat, ha a bali fényűzés annyira el nem harapódzott volna, különösen hölgyeink körében. Mindenik azon igyekszik, hogy ruhájának szépségével és drágaságával a másikat fölülmulja s ő hiúság már számos órági magyar családot juttatott koldusbotra. Egy-egy jogásból — vagy más ilyen elíteltből — ezrekbe kerül — és ez haszontalanul kidobott pénz, mert a bali ruháknak hasznát venni többé nem lehet. — Más lenne a dolog, ha gazdag nómzot lennénk, akkor a

fényűzést nem kárhoztatnók, mert azaz ipari előmozdítja, de szegény nemzet létünkre, — midőn a báliruhák nagy része hitelbe készül, — a legnagyobb könnyelműség e fényűzést tovább folytatnunk.

Jól van: mulassunk farsang alkalmával, — de tartsunk mértéket. A bali rendezők működjenek azon, hogy minél kevesebb kiadás mellett jó sikerült bált rendezzenek, — törekedjenek oda, hogy a hölgyek minél egyszerűbb ruhában jelenjenek meg. Keresztül lehet ezt vinni egyszerűen: egy bizonyos bálban például a fiatal emberek összebeszélése folytán csak az egyszerűen öltözött nőket vitték el táncolni, — a puczezós hölgyek pedig árulhatták a petrezselymet. Jó lenne e példát követni.

Öszinte nézetek

Az 54. §. a bírót hatalom függetlensége, a mai igazságszolgáltatás s annak gyökeres reformja fölött.

(Folyt. és vége)

Nem az a dolog lényege, hogy a szóbeli, és közvetlen eljárás a felső bíróságoknál ismételtessék: hanem az, hogy az első bíróságnál a főszerelés, s a bizonyítási eljárás, a felső bíróságoknál pedig a felülvizsgálat tökéletes legyen.

Ha az ítélet fölbbeztetik, valamin az első bíróság a jegyzőkönyv teljes felbírása és a bizonyítékok megmérlegelése után ítél: ugy a második és harmad bíróságnál se adassék ki a pör előadónak, hogy azt saját indítványa kíséretében terjessze elő a tanácsnak; hanem az első bíróságilag főszerelt pör minden bizonyítékaival együtt, a kir. tábla, és curia jegyzői által egészen kiterjedésében olvastassék föl, a bírák pedig csak figyeljenek és jegyezzenek. A pör felolvasása után az elnök a tárgyat összegez, bocsátja szavazat alá, és minden bírósági tag tartozék szavazatát indokolni, hogy ez által kényszerítve legyen a pör felolvasását figyelemmel kísérni.

A pörök csak számot kapjanak, de soha se lehetessen előre tudni, még az elnöknek sem, hogy mely tanácsban fognak felvételt: hanem az előadás napján, a sors döntse el, hogy melyik pör melyik tanácsba kerül. Ez megfogja gátolni a különben is szigorúan eltiltandó információkat, melyek annyi visszaélést szülnék. Miért ne követnők a mennyire csak lehet, az arópák példáját? Ma se jobb a világ.

Ne mondja senki, hogy a pörök teljes felolvasása lehetetlen; mert azonkívül, hogy a hivatalból főszerelt pörök rendes alakot, s hasonlatlanul kisebb terjedelmet nyernének, mint a régi pörök: nem kellene a bíróság tagjainak a pöröket otthon tanulmányozniok, s az előadásokra napokig, olykor hetekig készülniök, mi az előbaldt koru, gyakran gyenge szemű bírákra nézve nagy teher, és késlelteti a pörök előadását. A helyett egész héten át, reggeli 9 órától délután 2 óráig s így a pihenésre szánt idő beszámításával, naponta 5 óra hosszat összeülnek, és a szükséges számú tanácsokban, az eddiginél több pört elintézhethetnek, üres óráikat pedig pihenésre, szórakozásra, vagy önképzésre fordíthatnák. A jegyzők a sok értelmes munka felolvasása, s a tanácskozáskor megfigyelése által, magukat jeles bírákká képeznek.

A királyi tábla decentralizációjára nincs szükség, mert ha a szóbeli, s közvetlen eljárást a kir. táblán és curián ismételtetni nem kell, sőt az képtelen kívánság is: akkor mi gyakorlati haszna lenne a tábla feloszlatásának? De a mai centrifugál törekvések mellett, a fő és legfőbb törvényszéket, igen tanácsos a magyar szellem fővárosában összehoztatni. Az ügyfelek végzők el az emelvényes dolgokat a szóbeli tárgyalások ott hon az első bíróságnál. A felülvizsgálatnál nincs rájuk semmi szükség. Ellenkezőleg, ha a fölbbeztési bírákkal való érintkezést eltávolítjuk: igazságosabb ítéleteket nyerünk, a bírák idejét pedig megkíméljük.

Nincs tehát az előadottak szerint a kormányának semmi elfogadható mentésge arra nézve, hogy a szóbeli s közvetlen törvénykezési eljárás az első bíróságoknál, és a jó igazságszolgáltatást biztosító felülvizsgálati rendszer, a fölbbeztési bíróságoknál rég nincs beborva. Ugy az is nagy elhetlenségre mutat, hogy polgári törvénykönyvünk még ma sincs. Hiszen a polgárosult nemzetek rég megelőzték bennünket s látnak. Vannak nagyszerű polgári törvénykönyvek, melyek példányul szolgálhatnak; mivel hogy a fő elvekben s mivel nemzetek közt nagy eltérés nem lehet. A mi hazai viszonyaink az ősiség eltörlése, s az ősiségi pörök befejezése után, sok különlegességet nem követelnek. Nincs tehát arra mentésge, miért kell a nemzetnek annyi évtizedig bizonytalanságban élni. Határozott polgári törvénykönyvünk nincs: de fájdalom a balfelt van oly eljárási rendszerünk, mely tág kaput nyit a legnagyobb bírói önkénynek, és maga a rendszer csábítja a bírót a bünye; mert előre tudtul adják az érdekelteknek, ki az ügy előadója, és meg van engedve, hogy az ellenfél ne csak az előadót, de a tanács tagjait is sorra járhasa. El lehet képzelni a sok visszaélést, valamin azt is, hogy az igazságszolgáltatás ezen elhagyatottsága, és a rossz rendszerszerű igazságtalan ítéletek, melyek a bírói kar rovására iratnak, mennyire bántja a hivatásuk magaslatán álló bírakat.

A mi végre a bírói kinevezéseket, s előléptetéseket illeti, annak csak egy természetes módja van, s. i. az, hogy a mely testületnél tetszedik támadt: első sorban annak a javaslatra hallgatandó meg; mert annak áll legnagyobb érdekében, hogy a legjobb munkaerőt és legtisztább jellemet nyerje meg. Ugyanaz az azon testület plenuma, titkos szavazattal állapítja meg a hármaz kijelölést. De ezen kijelölés csak oly tekintet alá eshetik a kormánytól, mint a szakértők véleménye a bíróságnál s. i. tanácsadónak szolgál. És mert a testület rendesen csak a köbelében működő, s jól ismert egyénekre szokta ajánlani, a mi által az ismeretlen másvidéki jeles egyének mindig háttérbe szorulnak: valamennyi folyamodványt föl kell az igazságügyérnek terjesztetni; a ki aztán saját véleménye kíséretében, a kérvényeket terjessze az összes miniszterium elé; mert minden bírói állás betöltése országos fontosságú, és kell, hogy azért a kormány egyetemleg felelősséget vállaljon.

A kinevezett bíró, hogy független lehessen: elmozdíthatatlannak kell lennie, ugy, hogy saját akaratára ellenére, foglalmi eljárás nélkül, sem el, sem elmozdítható ne legyen. Ugy nemkülönben a bírák előléptetését is törvény által kell biztosítani. Erre nézve rendes szabályul csak a szolgálati évek és a hivatal pontos betöltése szolgálhatnak. De miután vannak rendkívüli tehetséggel és szorgalommal bíró egyének, kik eszenkívüli előléptetést érdemelnek és kérnék; de ismét vannak olyanok is, kik az előléptetésre érdemtelenek: a legfelsőbb bíróság titkosan megválasztott küldöttsége titkos szavazattal határozzon ezek sora fölött. Így lesz a bíróság független minden jogszolgáltatás befolyás, sőt a kormánytól is.

Oly bírói kar, mely a mennyire emberileg lehetséges, a legkövetkezőbb módon van megalakítva; minden hatalom befolyásától meg van védve; minden hatalom fölő van ugyan helyezve, de a polgárok egyeteme képviselőjében, a legképzettebb, s fedhetlen jellemű esküdtszék által van ellenőrizve, és eljárásában oly perrendtartással van korlátozva, mely őt a botlásoktól előzetesen megóvjá: megérdemli a nemzet általános tiszteltetét s bizalmát. Az ily bírói kar nagy leten áldása volna a nemzetre nézve; pedig ilyet lehetne teremtenünk; mert sok nemes anyag van a bírói karban. A selejttől áldozatok árán szabadulnunk kell.

Hogy az előadottak szerint a bírói kar kinevezetése s előléptetése, szóval a bírói hatalom megalakításába a közigazgatás be nem folytathat: azt fölbbeztetve tovább vitatni.

Azonban, minthogy a törvényhatóságok élére állított főispán, nem csak a helyügyérnek, hanem az összes miniszteriumnak állami közege; és kell is, hogy a főispán az összes miniszterium ajánlatára neveztessék ki: teljességgel nem tüközik az alkotmányba, ha ezen állami közegnek kötelezővé tétetik az ellenőrzés s föltgyelet minden a törvényhatóság területén működő állami, törvényhatósági és helyhatósági hivatalokra.

néve, oly hatáskörrel, hogy ha hozzá panaszok érkeznének, vagy valamely vizsgálat bízatalosan jut tudomására: az illető hatóságok tagjait, a maguk fölébvalója útján felvilágosításra szólíthatja; hogy a szerint a panaszt vagy vizsgálati kérésre, vagy az illetékes szakminiszternek jelentést töltesse. Az ily törvény nem fenyegeti a bírói függetlenségét; mert bár a bírói bírói illetékel nélkül a miniszter sem mondhatja el hivatalától: de őt ellenőrizni sem csak jogában, de szoros kötelességében is áll. A kötelességét bíró csak örvendhet, ha az igazságügyér helyettese az ő hasznos működését látni fogja: míg a ki lúdas, annak a folytonos ébrentartás nem árt, sőt árthat.

A főispáni hivatalok eszentul nagy fontosságot nyernek; mert azok lesznek a magyar államgyeég főkapocsi, melyek által az állam alkalmatossai a kormányhoz csatlakoznak. Ezen hivatalok útján fog a kormány mindentől értesülni, a mi a törvényhatóságokban történik. A főispánok megessenek diszhivatalnokok, merő méltóságok lenni, és magas miveltségű kifogástalan jellemű a nagy munkaképességű állami főhivatalnokokká kell alakulniok, oly modorra, hogy fent és alant bizalmat a tiszteletet arathassanak. Nem volna szabad a kormánynak ezen hivatalok betöltésénél magát melétkétkintetek által vezetnie, hanem ki kell keresni a kitűnőseket; mert a főispánok egyéniségétől függ leginkább a nagy esél utóldése.

Azon reményben fejezem be értekezésemet, hogy minian a bírói hatalom függetlenségének megvédése nem pártkérés, hanem az alkotmányos szabadság életkérdése: a magas kormány bele fog nyagodni az 54. §. oly módosításába, hogy a főispánok a bírák ki nevezése elölptelésének kérdésében nem avatkozhatnak.

BODNAR ISTVÁN.

Közigazgatási bizottsági ülés.

(Jan. 16-án.)

Jelen voltak a választott tagok közül: Beniczky Árpád, gr. Berchtold Arthur, gr. Csebrán László, Hanzsly László, Kövy Tivadar, Madách Károly és Reményfi József urak.

Elnök: Gr. Gyürky Ábrahám öngyméltósága erejében üdvözlve a megjelenteket, megnyitó beszédében hanguliyosta, miszerint országoserte el van ismerve, hogy a közigazg. bizotts. a leghasznosabb intézmények közé tartozik; bebizonyult az főleg megyékben, de a bizottsági tagok a megyéknek büszkeségei a legnagyobb büszkeségek és fáradságok fejtenek ki egészen önzetlenül a közigyék előmozdításában és a köz jó munkálásában. Midőn a főispán felkéri a bizottsági tagokat, hogy buzgalommal és tehetőségükkel a közigyéknek továbbra is szolgáljonak; ezen év legelő ülésében a tagoknak boldog új évet kíván, és ülést ezzel megnyitja.

A bizottság nevében gr. Csebrán László viszonozta a jó kívánatokat.

A főispán bejelent, hogy Humár István, gr. Pejacsevich Arthur és Sréter Alfréd urak betegségek miatt elfoglaltságuk miatt az ülésen részt nem vehetnek.

Ezek után felolvastattott az alispáni jelentés, melyből kiemelhetjük, hogy a kavicszállítás tárgyában a verseny tárgyalás az alispán személyes jelenlétében legközelebb igen kedvező eredménnyel megtörtént, s a vállalkozókkal a szerződés 3, illetve 6 évre kötött meg. Intézkedés történt miniszteri rendelet folytán a megyében létező összes lovak és kocsik összeírására néve. Mentelep állomások követhető községek alapítottak egy mint: B-Gyarmat, Losoncz, S-Tarján, Szécsény, Szirák, Füleki, Ludány és Rosogben. A hadkötelesek száma 4062-ben iratott össze.

Az alispáni jelentés tudomásul vétetett.

Megalkitattak a követhető bizottságok. Ugy mint: fegyelmi választmány. Elnöke a főispán, r. tagjai: gr. Csebrán László, Reményfi József, Komjáthy Anselm, Toronyos György; póttagjai: Sréter Alfréd és Feigelszöck Gyula.

Árvaügyi fellegbenél köldöttég: Elnöke a főispán illetve alispán, hivatalból tagjai: főjegyző, árvaszéki elnök, (előadó,) főgyeég. A főispán által kinevezett r. tagok gr. Berchtold Arthur és Reményfi József; póttag Kövy Tivadar; választottak: Hanzsly László, Sréter Alfréd; póttag: Madách Károly.

Börtön vizsgálo bizottság. Elnök: Madách Károly; tagok: gr. Csebrán László, Kövy Tivadar, Hanzsly László, Sréter Alfréd, Komjáthy Anselm, dr. Kacsóvics Gyula és Feigelszöck Gyula.

Erdőrendelési bizottság. Elnök: a főispán; tagok: gr. Csebrán László, Hanzsly László, és Humár István.

Erdő kihágási bizottság. Elnök: a főispán; tagok: Madách K. Sréter A. Reményfi J. Hanzsly L., póttagok: Beniczky A. gr. Csebrán L. Humár I. és gr. Pejacsevich A.

Számvizsgáló bizottság. Elnök: a főispán; tagok: Hanzsly L. Reményfi J. és Sréter A. póttag: Kövy T.

Feladatlamiai bizottság. Elnök: a főispán; tagok: gr. Csebrán, Hanzsly, Humár és Kövy.

Árvaügyi pénzkassza bizottság. Elnök: alispán; tagok: Hanzsly és Reményfi.

A megyei közigyék értesítése arról, hogy a ki lépett 6 bizottsági tag, névszerint Beniczky Árpád, gr. Berchtold Arthur, Hanzsly László, Madách Károly és Sréter Alfréd újból megválasztottak, örvendően tudomásul vétetett, és a megválasztott tagok élénken meg éljenzetettek.

A községek váltáság mult évi hátraléka 36,114 frt 14 krban ültetett fel. A multév 31,141 frt köspénzzel tartott le.

Iskolaszékek. A loconczjárás szolgabíró jelentése szerint, főleg a felekezeti iskolákban, számos községben, nincsenek megalakítva az iskolaszékek. Minian ezen baj nem csak a loconcz, de a megye összes járásaiban általános, Komjáthy A. tanfelügyelő úr további intézkedés előtt nyilatkozott, tétre lett felhívva, Dengelegot is ellopja a főszera. Az óv intézkedések az alispán által megtétettek.

A csendőrségi havi jelentés tudomásul vétetett, egy eszt azonban nagyobb ügyelmet keltett, ugyanis a kisterecsényi őrszervezés tartozó csendőrök bizonyos Rápás Ignácot bszaszurkálták, ki is ennek következtében meghalt. A vizsgálat kiderítette, hogy Rápás Ignác nyílt egedetlenségű tanúsított. Az esetről a belügyminiszterium is értesített. (Nézetünk szerint a két csendőr szurkálása helyett, Rápás Ignácot megköthetné volna. Hisz oly rézséges emberrel, mint a liólag Rápás Ignác volt, két markos csendőr, szorony nélkül is elbánhatott volna. Szerk.)

Vicinalis ügy. A szolgabírák az alispán által utasítva lettek, hogy a mostani vicinalis ügyi elnököket kérdészek meg, vajlon hajlandók e az elnököket továbbra is megtartani. A szirák járásból kedvező válasz érkezett, s egyes leküszöl elnökök helyébe Szálé Viktor, Szőke János, Baros Pál és Balászy Árpád választottak meg. A többi járásból a jelentések még be nem érkeztek.

Elvileg községi kérdés. Zimány József 21 éves fiatal ember az árvaszék által nagy korunkatla magát, s a körjegyzői vizsga letétele iránt folyamodott az alispánhoz. Az alispán folyamodót visszautasította azért, mivel 22 éves korát még el nem érte. Zimány felekezése folytán az ügy tárgyalás alá vétetett, s minthogy a törvény nem nagy korunkot, de határozott év számot követel a körjegyzői vizsgára jelentkezéstől, az alispáni határozattal, gr. Csebrán feloldozása daczára jóvá hagyatott.

A szirák községi műhely építési költségei községi pótdobba vetettek ki, ez ellen Jánosy Rozsó, mivel neki van külön községi műhelye felekezett. A felekezés elutasított, kimondatott azonban, hogy a csőri puszta után csak is a pótdó fele fizetendő.

Hidgyezői iroda. Tóth Kázmér ki legközelebb jegyzői lett megválasztva Romhányban, folyamodott a községben irodai átalány és a község által használt iroda fűtése iránt. Ezen kérvényt a község képviselő testülete hídgyen elutasította. Tóth Kázmér felekezése folytán a közigazgatási bizottság a panasz másik részének helyt adott, s kimondotta, hogy a község által használt iroda, a község költségén fűtendő.

Fa depók. Kohn Mór és Streisinger Lipót fakereskedőknek fátelapok imétásményekre kerültek. Ugyan is Kizsel Ferenc panaszt emelt a telepek törvényesége miatt. Ezen panasz folytán már évek előtt elrendeltetett, hogy a telepek, tömestenes anyagokkal építessenek körül. Kohn és Streisinger ennek még is felelték, s magas tőz falakat emeltek Kizsel szomszédsága felől. Ezen magas falak azonban csak veszedelmére huzattak fel Kizsel Ferencnek, mivel nevezett főtőz lévén, udvarában a magas és nagy árnyékot vető falak miatt nem száríthatja ki főtőz kelméit. E miatt Kizsely ismét panaszt emelt az alispánál, kinek nem lévén tudomása arról, hogy tárgyan már egy ízben döntő határozat hozatott, elrendelte, hogy a magas épületek 6 hét alatt eltávolítandók. Ezen határozat azonban Kohn és Streisinger felekezése folytán az előbbi hozott döntő határozat miatt feloldatott; azonban kimondatott, hogy az illető fakereskedők csak 2 hétnek megfelelő fagymentes időt tarthatnak, ezen beltelepekben. Ennek szigorú ellenőrzésére a szolgabíró is utasítva lett.

A vallás és községi miniszter, Kapossy és Komjáthy felekezett polgári iskolai tanítók fizetésének kétharmadát, és összes lakbör illetményüket, letiltotta, s utasítja a közigazgatási bizottságot, hogy mindkét tanító fegyelmi ügye, együttesen döntessék el.

Borbély János bujái bíró elleni panasz illetékes intézkedés végett az alispánhoz tétetett át.

Schlesinger ügy. Nagy port vert a Schlesinger egy a bizottsági ülésben. Ugyanis Schlesinger Károly b-gyarmati méssáros saját házában tartja nemcsak összes gazdasági és vágásra szánt marhát, juhait, ha

sem tömestenes mennyiségű bőröket is, melyek nagy bási terjesztésnek Gaudik Lajos kinek lejjebb fekvő udvarába Schlesinger istállóiból minden piszok befolyik, panaszt emelt a szolgabíróval, majd az alispánál, ki a vizsgálat után Schlesingert 50 frt bírágban marasztalta, s elrendelte, hogy Schlesinger a házában csak 3 marhát tarthat a nyers bőröket azonban a padlásra nem száríthatja, s udvarát, kútját és az istálló csatornáit tisztán tartozik tartani. Ez ellen Schlesinger felekezett. Az ügyhözozás szóták: Reményfi, Harmos, Kövy, gr. Csebrán s elhatározatott bszas eszmecserét, hogy Schlesinger a saját házában csak 4 fejű tehenet és 4 vágó marhát tarthat, ellenben sem juhát, sem bőröket el nem helyezhet, s az istálóját és udvarát köteles leend tisztán tartani.

A Tarján paták szabályozási ügyében a felmerült 2800 frt költség vizsgálásában Halász Gyula és Vincze mint gr. Gyürky Ábrahám bszasbérleti egyhangulag marasztaltattak. Ezen ügyről a főispán érdekelve lévén, őt az elnökségben az alispán helyettesítette.

As israelita anyakönyvek. Végre valahára az isz anya könyvek vezetése is előáll a jó rend. Az erélyes alispáni intézkedés megtette hatását, mert azt lehet mondani, hogy most már minden járás eszékhelyén állandó anyakönyvvezető lesz. Az anyakönyvvezetés jan. 1 én lépett életbe. Az anyakönyvvezetői álmolás betöltése legmagabílyasrűbben történt B-Gyarmaton, hol a rabbit választották ilyenül. A többi járásokban az álmolati intézkedésekből folyó egyes hibák nem maradtak el. Így pld. a b-gyarmati kivére, egy járásban sem történt gondoskodás arról, hogy a befolyó díjjak a hitközségnek illeszandók, vagy az anyakönyvvezető? Sajátságos helyzetben van a gácsi járás, hol egyáltalában nincs isz. hitközség. A rendelettel eszékeszert eltrútnak is helyt kellett adni; így a nógrádi járásban nem a szolgabírói eszékhelyen, Rétvágon, hanem N. Oroziban fog lakni a könyvvezető. A loconcz israeliták közül az ortodoxok külön anyakönyvvezetőt akartak, de ezen kérvényük elutasított st, mert itt nem dogmákról, hanem rendről van szó. Rendnek pedig muszáj lenni! A felekezet kérvénye mivel oly alapokra támaszkodnak, melyek az arrondizálás folytán hitközséggtől elvételnek, vissza adatott újabb álgondolás végett. Mint érdekesei meg említhetjük, hogy a gácsi járásban dr. Schvare Iszák körorvos lett ideiglenes könyvvezetőül 15 frt havi gage mellett megválasztva. Kics, mire nem jó a kör orvos? A csécsői iszágá szidők száma 95-an külön anyakönyvvezetőt akartak, indokolatlan kérelmüknek azonban hely nem volt adható. Végül megjegyeztük, hogy az anyakönyvek kizárólag magyar nyelven vezetendők, s a pecsét kör iratának is magyarnak kell lenni. (Bár ily tollvonással lehetne a protestansok anyakönyveit rehabilitálni.) Az anyakönyvek tömestenesen tartandók. Gr. Berchtold az egyben az autonómiába vágó sérelmeket lát fent forogni. Scitovasky János alispán azonban megagymagatolag választott ezen ügyben az állami érdekek szempontjából, s azon meggyőződésben van, hogy a hazafias israeliták csak örömmel ödvözlöhetik ezen intézkedéseket.

A szécsényi járásból a választás eredményéről még az ideig jelentés nem érkezett be.

Az uszorásokra rossz napok fognak járn. Nógrád-megye közig. bizottsága az ülésen oly intézkedést tett, a mely társadalmi tekintetből igen hasznos lehet a jövőre néve. Erre az alkalmat a bányi akasztási esetek adták. Bánykon ugyanis rövid időköz alatt mintegy 6 ember akasztotta fel magát. A fáma azt beszéli, hogy az illetők az uszora áldozatai lennének. Erélyes alispánunknak mindeure kiterjedő éles eszmében ezen abnormis helyzet is feltűnt, és indítványozta, hogy az iránt vajlon ezen akasztási esetekkel nincsenek összefüggésben uszorások (Hoffmann Dávid [Hoffmann Dávid] viselt dolgai, szigort vizsgálat ejtessék meg. A közigazgatási bizottsági törvény e tekintetben is hathatós befolyást enged a bizottságnak, mert az uszora elharapódzás esetében egyesek ellen a n. m. igazságügyi miniszter útján a bűnvádi eljárást folytatva tétetheti. Az alispán indítványozza tehát, hogy a jelölt akasztási esetek indokainak megvizsgálására s Staller Antal úrnál főgyeég és a járási szolgabíró küldessenek ki.

Gr. Csebrán nem vél ebben semmi intézkedést tenni, mivel Bánykon egyszerű akasztási mánia uralkodhatott, s nem hiszi, hogy e tekintetben valahire valamit rálehetne ülti.

Kövy Tivadar bszas ügyről praxisára hívatkozva az alispán indítványát készséggel fogadandónak találja.

Gr Gyürky Ábrahám főispán elnök kifejezetted annak, hogy itt sem antiszemizmusról van szó, mert minden mivel ember tudja azt, hogy uszorások nemcsak a szidők, de a keresztények között is vannak.

Ennek mindjárt ecclatansképét nyújtja Reményfi József úr, ki előadta, hogy Bánykon nem csak ama bi-

számos zsidó, hanem egy lutheránus tanító is név szerint pedig Pohánka úr három órában uszorával foglalkozik. Tehát a vizsgálat így irányban is meg ejtendő. A kifejtett érvek után gr. Cobrian László úr is megnyugodott abban, hogy az uszorások üldözendők.

Árva ügy. Az év végén a gyámoltak és gondnokoltak száma volt 18927. Beadványok száma 15879, melyből elintéztetett 14634. Hátralék 1245. Árva érték: 532515 frt 2 kr, ebből a tartalék alap 9803 frt 67 kr. A losonczi árvaszéknél Árvák száma 284. A beadványok száma 432, hátralék 48, Árva érték 39,777 forint.

Tanügy. Az egyes községi iskolák számadása és költségvetési felterjesztettek. A b. gyarmati polg. iskolával Benzenlechner Leontin halála által üresedésbe jött állomásnak választás utjánai betöltéséhez választásielnökül Hanzsely László úr küldetett ki.

A polg. iskola házszabályzata Harmos Gábor úr indítványa folytán véleményes javaslat végeztetett bizottságnak adatott ki, melynek tagjai Harmos G. és Pajor I. urak.

Jog ügyek. Kuris Károly sziráki lakos regale ügyében a belügyminiszter is elutasítólag határozott.

A városi püspöki uradalom 1848. előtti időkből kelt a Verőce és Kis-Maros közötti Morgó patak szabályozására vonatkozó okmányt terjeszt be. Miután ezen patak szabályozása és az a felett emelendő híd tárgyában az alispán illetékes intézkedni, ezen okmány az alispánnak kiadatott.

Adóügy. Deczember havában befolyt 113054 frt adó, tehát 54000 frtal kevesebb mint 1884-ben. Az összes kivetés volt az 1884-ki hátralékkal és 40000 pót kivetéssel együtt 1,670,000 frt. Erre befolyt egész évben 1,008,600 frt összes hátralék 539,000 frt.

Börtön ügy. Fegyenczek száma volt 295 férfi 15 nő. Egy egyén megszökött. A fegyenczek havi keresménye 288 frt 86 kr.

Egészség ügy. A kimerítő fő orvosi jelentés szerint nem volt kielégítő, sok helyen a himlő járványos jellegét öltö.

Útügy. Mind az állami mind a megyei utak a főmérnöki jelentés szerint járhatók voltak. A januári nagy hó folytán minden község rendeletet kapott, hogy az utakon a havat egy szekér út szélességre tisztítsa el.

Posta ügy. Szt. Ivánban kir. posta állomás hozatik javaslatba, melyhez Told, Garab, Kutasz közösgök, Csérkút és Mocsáros puszták csatoltatni tervezetnek.

Kövy Tivadar úr interpellációt intéz a postaügyi előadóhoz, van-e tudomása arról, hogy a b. gyarmati postán, sok esetben a közönség a szállító levél átvétele után 3 napig is tartozik várakozni a csomagok kiadására? Kérte tekintetben érdekes intézkedést. Mivel ennek oka az itt használt posta kártyák kicsinyiségében constaltatott, nagyobb kártyák alkalmazása végeztetett felterjesztés tételük a posta igazgatósághoz.

Ülés vége d. u. 5 órakor.

A b. gyarmati ügyvédi kamara az 54. §-ról.

Kövy Tivadar úrtól, mint a b. gyarmati ügyvédi kamara elnökétől ki, tudvalóval a mérsékelt ellenzékhez tartozik, vettük a következő levelet:

„1885. évi deczember 29-én tartott rend közgyűlésében a b. gyarmati ügyvédi kamara a közigazgatási törvényjavaslat 54. §-a ellenében az ide mellékelte feliratot fogadta el egyhangulag pártkülönbség nélkül. Ezen törvényjavaslat nem bírálható meg pártszempontból, hanem csak alkotmány elvi szempontból. Vajha még az utolsó órában sikerülne a szakköröknek meggyőzni az intéző felelős köröket ezen javaslat némely szakaszai, különösen az 54. §. kártékony reactionárius és absolutisticus irányáról, és ezek kihagyására rábízni. Tisztelője

Kövy Tivadar.

A felirat következő:

Mélyen tisztelt Képviselő ház!

Mély megilletődéssel olvastuk a nagyméltóságú miniszterelnök és belügyminiszter úr által a megyei közigazgatási törvény kiadására tárgyában a törvényhozó testülethez benyújtott és az országgyűlés közigazgatási bizottsága által már le is tárgyalt 192. számú törvényjavaslatnak a főispánok hatáskörét az első folyamodású kir. bíróságokra kiterjesztő 54. §-át.

Igaz, hogy ezen törvényjavaslat az ügyv. rda. 21. §-ához képest a nm. igazságügyminiszter úr által kamaránkkal netáni észrevételeink előterjesztése végett nem közöltetett; de hiszen nem is közöltetett, mert dacára annak, hogy abban a törvénykezésre oly mély behatással bíró intézkedés foglaltatik, az, mint tudjuk, az országgyűlés elé is csak a nagyméltóságú belügyminiszter úr aláírásával terjesztetett be, és a magas képviselőháznak közigazgatási bizottsága által tárgyalatik csupán, ezen bizottság mond a felett előzetes véleményt, és így annak az országgyűlés elé ter-

jesztése előtt az igazsági főtanácsoknak sem elvi, sem részletes vitás szempontból elfoglalandó álláspontja a közönség előtt nemcsak nem válhatik ismeretessé, de egyenesen mellőzöttnek tűnik fel.

Hogy a dolog így állásában ezavunkat mégis fel emelni merészkedünk: tessék azt nem fontoskodásból, nem feltűnési vágyból, hanem az 1874. XXXIV. t. cz. 18. §-án alapuló kötelességünknek fogva, és azon tisztán hazafias meggyőződésből, hogy bármily csekély faktornak tekintessék is egy vidéki nem is nagyszámú tagokból álló ügyvédi kamara a törvénykezési reformok kérdésének tisztázása tekintetében: az mégis minden elfogulatlan bíráló által azon testületek egyikének kell, hogy tekintessék, mely úgy a bírósági, mint az közigazgatási hivatalos testületek keretén kívül állván, de e mellett hivatásánál fogva, mind a két irányban a felek képviselőit az ügyek menetében folytonos és bő betekintésébe látva, tehát mint oly testület, melynek a fennförgő kérdésben elvitázhatatlannal önálló és szakszerű véleményének kell lennie, nem tartja hivatásával, nem meggyőződésével és az ügyvédi kamarával mindenkor tanusított hazafias magatartásával meg egyeztethetőnek azt, hogy ezen csak a feltűnésen szemlélő laikus előtt nem elsőrangú és fontoságúnak tekinthető elvi kérdés tárgyalásakor és eldöntése előtt néma maradjon!

Ezen kérdés az igazságszolgáltatás függetlenségének magasabb elvi kérdése, vagyis a bíróságoknak minden oly áramlattól és bárbonnól jöhető idegen befolyástól menten tartása, mely akár politikailag, akár társadalmilag olyannak lenne tekinthető, mely a bíróságokat az elfogulatlan ítélkezés, a törvényeszerű, tisztá igazságszolgáltatásban legalább is feszélyezni képes lehetne.

Vajjon ok nélkül született-e korunkban a nyugot-európai legmivelőbb államok büszkeségét képező ezen modern elnevezés: „jogállam”? Nem az eze elnevezésnek jelentése, nem az-e jellege, hogy az államszervezetben kell oly faktornak léteznie, mely a társadalom vitás kérdéseiben hivatva lévén a törvény alapján dönteni, minden politikai, minden csupán a hatalomban vagy tekintélyben alapját kereső befolyástól törvényeszerűleg menten tartassék? És vajjon nem ezen irányelv lelte-e kifejezését hazánk törvényhozásiában is az 1869. IV. 1871. VIII. t. cz. megalkotásánál!

Előszörban is önként merül fel azon kérdés, mi azon fontos körülmény, azon mozzanat, mely a törvénykezésnek a közigazgatástól való függetlenségének ily döntő befolyásu megváltoztatását, miként azt a közigazgatási törvényjavaslat 54. §-a czélozza, oly anynyira tenné szükségessé, hogy az igazságügyi ressort és törvénykezés egyik főelve, az állami sőt még sorabban a törvényhatósági közigazgatás jármába hajtassék?

Mi természetesen, a magas kormány benső információról annál kevésbébb intencióról tudomással nem bírhatunk, nem is kívánhatunk az azokba beláthatolni, nem akarunk megfolydászni a magas kormány készséggel feltételezett hazafias intenciói iránt tartozó tiszteletünkről sem; ámde magas Képviselő ház! vannak oly alapelvek, mely, miként a vallás és erkölcs alapelvei, minden ember meggyőződésében gyökeret vernek és azért mindenkinek tulajdonát képezik, a melyekről tehát vesztélyeztetésük idején még a legcsekélyebb befolyásu testületnek is, és pedig azon jogos igényvel lehet, sőt kell nyilatkoznia, hogy figyelembe vétecsék.

(Folyt. a vége következik.)

Ipolyszabályozási értekezés

B. Gyarmaton jan. 18-án ipolyszabályozás értekezlet tartatott, melyen a szomszéd megyéből, csakis ketten vettek részt Pongrácz Lajos levélben magát egészségű, Hontmegye főjegyzőjét pedig hivatalos elfoglaltság indokával kimenté. Honból Sobón Alajos fő mérnök és Kalmár Lajos volt csak jelen. Kulturális népszerű Lovas Sándor kulturális képviselő. Nógrádi bizottságból jelen voltak Hanzsely L., Fáy Albert, Harmos G., gr. Pejacevich Arthur, Kövy Tivadar, Galgóczy Béla, Terstyánszky István, Baintner Otto.

Elnök alispán sajnálatának adott kifejezést, hogy a szomszéd érdekelt megye bizottságának elnöksége a tagjainak nagyrésze a megjelenésben akadályozva voltak, a megjeleneteket üdvözli e mindenek előtt a mult együttes ülés jegyzőkönyvének felolvasatását, a jegyzői teendőkre Harmos Gábor főjegyzőt kéri fel.

A bizottságok együttes működésének szüksége a nógrádi malmok rendezésének kérdéséből merülve fel, amennyiben az úgy a szabályozás keretében, mint azon kívül is megoldható; előnk azon indítványa, hogy előbb a kultur mérnökség műszaki véleménye alapján a szabályozás kérdése tárgyalassék, elfogadtatván, a szabályozási művelot az érdekelteknek is megküldött mű-

szaki leírás alapján a jelenvolt kulturális mérnök által alispán által lett ismertetve, ki is az iránt hívta fel a bizottság tagjait; mikép első sorban is nyilatkoztak az iránt, vajjon a kulturális mérnök helyesen állapította-e meg a tényleges helyzetet, s ha igen, vajjon a javaslatba hozott szabályozás módosítási, a javasolt mértéke, mint consequentia helyesen lett-e a viszonyokhoz mérten megállapítva — Ezen kérdés felől folyt: eszmecsere alapján, mint az értekezlet megállapodása; előnk kijelenti, hogy a kulturális mérnök az ipoly folyó szabályozására vonatkozó műszaki munkálatait, mint a czéljának megfelelő magáévé téve, azt az érdekelteknek kivételre ajánlja.

A kivétel módosítást illetőleg előnk alispán ismertetve az új vizsgai törvény által teremtetett új helyzetet, a abból folyó alakításokat, szükségességeket látja, hogy a további teendők kizárólag az érdekeltekre bízassanak, mert a szabályozás érdemi kérdéseiben mint bíró fogván esetleg működni, nem tartja meggyőzőhetőnek, hogy a szabályozás érdekében működő érdekeltség elnökségét ő vltse be, mely érvelése előnk alispánal méltánylattal fogadtatván, Schön Alajos indítványára gr. Pejacevich Arthur lett felkérve az érdekeltség ideiglenes elnöksége tisztának, a teendőinek vitelére, a azon megállapodás létesült, hogy a megyei bizottság által megbízott, ezen két megyéből küldöttség azon tagjai, kik mint értekezleten tényleges érdekeltséget képvisznek, fogják a kivétel további előmenekelatait engedélyezés végett, a illetve szabályozó társulatát leendő megalakulás végett az illetékes alispáni hivatalnál bemutatni.

Kimondatott végül, hogy azon esetre, ha az érdekeltség többsége nem nyilatkozik, a szabályozás mellett, a illetőleg a szabályozás keresztül vitelére vezetett társulati módokat mellett nem létesülne, amit hinni egyébként azon évről évre szenvedett tetemes károsodások után melyek az ipoly ártéri birtokosokat sújtották, úgy a malmok szabályozásának kérdése azonnal tárgyalás alá fog vétetni a külön is megoldatni.

Tájékoztató feljegyezhetjük, hogy a bizottsági tárgyalás során a szabályozás költségének megbizhatósága is vitatattván, mindkét megyei küldöttség értekezletének véleménye szerint az egység árak a helyi viszonyok mérlegelésével állapítottak meg, a hogy ekként remélhető, mikép a kiszámított 286524 frt 4 kr. amennyiben a tervezet változatlanul fogadtatnék el, a munkálát kivételével nem fogja túllépetni. Az így kiszámított szabályozási költségű 1200 □ öle holdankinti költség 15 frtot tesz, mint hogy azonban társulati alakulás nélkül a szabályozás ki nem vihető, a az helyesen költsön beszerzésével fogja a kivétel, fenntartás a igazgatás községeit fedezni, ami hozzávetőleges számítás szerint a költsön törlesztéséig 1 frt 26 kinyi adókat képviselne hontankint, mely csekély összeggel bizonynyal minden gazda készséggel fogja áldozatul hozni, hogy magátsokkal nagyobb károsodástól megóvja.

Az ipolyszabályozásának rendszere.

Az ipoly völgyének nem egydéli és legnagyobb baja az, hogy időszakonként elöntetik, hanem az, hogy 2—3 napi esőt sem képes a meder befogadni, minél fogva minduntalan kiönt, hogy nagy kiterjedésű rétek állandó posványt képeznek a hogy a belvizeket a meder csekélyisége következtében nem lehet bórva levezetni.

A folyó természetéhez és a gazdasági viszonyokhoz mért okozó szabályozási rendszer abban keresendő, hogy a meder rendezése által kisebb árvizeknek kártalan, akadálytalan és egyenesen lefolyás biztosítottassék; hogy nem minden apróbb zápor után lépjen ki medréből, hanem, hogy magát kellőleg beagyalva, a mellék-patakok és a posványos területek vízeit befogadhassa. A teljes áramtosítás azáltal végeztetett és káros volna oly folyónál, mint az ipoly, melybe annyi iszapos patak ömlik lépten nyomon, mert oly terhet róna a gazdaságra, annyira felforgatná a természetes viszonyokat, hogy azal alig tudna megküzdeni. Fent jelzett azáltal azonban védőpatakok nélkül előnk jelenleg még sem volna egészen lehetséges, mert a kisebb árvizek is a völgyben oly nagy tömegűek, hogy azoknak számára medret ásni túlságos költségekkel járna.

Röviden szólva, a mederrendezést nyári árvizek elleni védelemmel, belviz — levezetéssel és a patakok rendezésével az ártéren belül kellene összekapcsolni.

A meder rendezést és a nyári védelmet azonban egy időben végrehajtani nem lehet. A rendezés célja a meder emelési képességét fokozni. Csekély esőű rendkívüli kanyargós, fűszel, bokrokkal benőtt a feliszapolt mederben ezt csakis a sebességnek minél mértékben való növelésével lehet elérni; tehát a medernek mélyítése és a folyamának kiigyanosítása által. Addig azonban, míg az ártétszöcsök nincsenek teljesen kiképezve, a holt medret elöltetni nem lehet.

De a nyári árvédelem mértékét sem lehetne megállapítani, mert annál a beágyazás munkáját a figyelembe kellene venni. Ha nem vesszük figyelembe, költségesebb munkát hajtanánk végre, mint a minő a beágyazás utáni időt tekintve, szükséges lett volna; ha azonban figyelembe vesszük, vagyis ha költség kimelése szempontjából a nyári árvédelmet a kiképzés utáni állapothoz mérten szabjuk meg, akkor addig, míg a kiképzés bekövetkezik, a esőt nem értük el, vagyis a nyári árvédelem csak akkor kezdene helyesen működni, mikor a beágyazás megtörtént, addig pedig a befektetett tőke nemcsak nem kamatozónak, hanem folytonos rongálásoknak, megtámadásoknak volna kitéve.

Egyelőre tehát csak a mederrendezés, a belviz levezetése és a patakoknak a beömlés körüli szabályozása az, mi okozódn ajánlható.

H i r e k.

Hymen. Kaucsar Márton tartalékos honvéd hadnagy ur a napokban tartá eljegyzését Engelhardt Miklály kedves leányával Anna kisasszonnyal Ipolyán.

